КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та землеустрою

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЗП 3 Моніторинг та охорона земель

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Набока Катерина Олександрівна, доцент кафедри публічного управління та землеустрою, кандидат наук з державного управління
Контактний телефон	+380661390504
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	237 397 4331, код доступу 12345
E-mail:	omka2387@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=408
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво	
Спеціальність	G18 Геодезія та землеустрій	
Освітня програма	Геодезія та землеустрій	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	Загальної підготовки	
Статус дисципліни	Обов’язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	3
	Загальна кількість годин	90
	Аудиторних годин	34
	Лекції	18
	Практичні	16
	Самостійна робота	56
Форма контролю	Залік	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	Паралельні: ПП 1 ГІС в землеустрої і кадастрі Подальші: ПП 7 Менеджмент природних ресурсів	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів поглибленої системи теоретичних знань та фахових практичних навичок з організації, планування та здійснення моніторингу земель, комплексної оцінки стану земельного фонду, а також розробки та управління проєктами з охорони і відтворення продуктивності земельних ресурсів, зокрема тих, що зазнали деградації.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення теоретико-методологічних, нормативно-правових та інституційних засад моніторингу і охорони земель;
- опанування сучасних методів обстежень, вишукувань, діагностики та оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою;
- набуття навичок розробки та обґрунтування комплексних заходів щодо захисту земель від деградації, забруднення та виснаження;
- формування здатності управляти проєктами з охорони та відтворення земель з урахуванням технологічних, економічних, екологічних, соціальних та правових аспектів.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- нормативно-правову базу та механізми державного контролю, моніторингу та охорони земель в Україні;
- причини, види та наслідки деградації земельних ресурсів;
- сучасні технології, обладнання та процеси для проведення досліджень якісного та кількісного стану ґрунтів і земельних угідь;
- принципи підготовки технічних завдань, заявок на фінансування екологічних та землеустрійних проєктів, а також основи планування та управління ресурсами;
- критерії та порядок проведення рекультивації, консервації та поліпшення малопродуктивних угідь.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- обґрунтовувати і оцінювати методи обстежень, випробувань, діагностики та моніторингу об'єктів геодезії та землеустрою;
- організовувати діяльність щодо охорони земель та відтворення продуктивної сили земельних ресурсів;
- розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов, готувати заявки на фінансування, здійснювати планування робіт і керувати ресурсами;
- виконувати комплексний аналіз стану об'єктів землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів;
- обґрунтовувати вибір обладнання та інноваційних технологій щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетенції:

СК 5. Здатність обґрунтовувати і оцінювати методи обстежень, вишукувань, випробувань, діагностики, моніторингу об'єктів геодезії та землеустрою.

СК 6. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою, а також дотичних до неї міждисциплінарних напрямів із урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

СК 10. Здатність організовувати діяльність щодо охорони земель та відтворення продуктивної сили земельних ресурсів, погіршеної у тому числі і внаслідок воєнних дій.

Програмні результати навчання:

РН 7. Обґрунтовувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях.

РН 8. Розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними.

РН 11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.

РН 13. Виконувати обстеження, випробування, діагностику, моніторинг об'єктів геодезії та землеустрою, розробляти заходи з охорони земель та оцінювати їх наслідки.

РН 15. Планувати та впроваджувати комплексні заходи з охорони, відтворення і сталого використання земельних ресурсів, зокрема тих, що зазнали деградації внаслідок воєнних дій.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ

Тема 1. Теоретико-методологічні основи моніторингу та охорони земель.

Тема 2. Нормативно-правове та інституційне забезпечення охорони земель.

Тема 3. Види та інформаційне забезпечення моніторингу земель.

Тема 4. Методи обстеження, діагностики та оцінки стану земель.

Тема 5. Деградація земель: причини, види та наслідки.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ, ВІДТВОРЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ

Тема 6. Моніторинг та охорона земель, що зазнали екстремального антропогенного та техногенного впливу.

Тема 7. Управління проєктами з охорони земель.

Тема 8. Організація та проєктування заходів з охорони земель.

Тема 9. Рекультивація, консервація та відтворення земельних ресурсів.

Тема 10. Прогнозування та державний контроль за використанням і охороною земель.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. Поточний контроль: передбачає перевірку засвоєння навчального матеріалу та вміння застосовувати його для розв'язання завдань моніторингу й охорони земель. Оцінюються результати тестування, робота з практичними завданнями та кейсами, аргументованість виступів у дискусіях і дебатах, а також аналітичні огляди наукових публікацій.

2. **Семестровий (підсумковий) контроль:** проводиться у формі **заліку** та передбачає зарахування результатів накопичувальної системи (за накопиченими балами протягом семестру за виконання завдань поточного контролю).

Особливість оцінювання: всі види контролю оцінюються викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

Підсумковий бал = ($B_1 \times k_1$) + ($B_2 \times k_2$) +… +($B_n \times k_n$)

де:

B_1, B_2, B_3,...., B_n – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; k_1, k_2, k_3,...., k_n – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$k_1 + k_2 + k_3 + ... + k_n = 1$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬ	**100**	**0,5**	**50**
Тема 1. Виконання тестів теоретичного матеріалу з теми 1.	100	0,05	5
Тема 1. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 2. Виконання тестів теоретичного матеріалу з теми 2.	100	0,05	5
Тема 2. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 3. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 3.Підготовка завдання з теми 3 «Пошук, підбір та аналітичний огляд наукових публікацій за заданою тематикою».	100	0,05	5
Тема 4. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 4. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 5. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ, ВІДТВОРЕННЯ ЗЕМЕЛЬ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ	**100**	**0,5**	**50**
Тема 6. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 6. Підготовка завдання з теми 6 «Пошук, підбір та аналітичний огляд наукових публікацій за заданою тематикою».	100	0,05	5
Тема 7. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 7. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 8. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Тема 9. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Тема 10. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Разом	**100**	1	**100**
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	**До 10 балів**		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Зараховано	Здобувач демонструє системні знання теоретичних, нормативно-правових та організаційних засад моніторингу й охорони земель. Самостійно обґрунтовує вибір методів обстеження та показників оцінювання стану земель, правильно інтерпретує надані дані, визначає причини й наслідки деградації. У практичних кейсах пропонує обґрунтовані заходи з охорони, рекультивації та відновлення земель, зокрема пошкоджених унаслідок воєнних дій, оцінює очікувані наслідки їх упровадження. У дискусіях переконливо аргументує позицію. В аналітичних оглядах критично порівнює наукові підходи, формулює самостійні висновки та коректно посилається на джерела.
82–89	B	Зараховано	Здобувач вільно володіє основними положеннями моніторингу та охорони земель, правильно застосовує професійну термінологію. Самостійно аналізує дані про стан земель, визначає прояви деградації та обґрунтовує відповідні землеохоронні заходи. Практичні завдання виконує правильно, допускаючи поодинокі неточності, які не впливають на основні результати й висновки. У дискусіях наводить змістовні аргументи; аналітичні огляди містять порівняння релевантних публікацій та обґрунтовані висновки.
75–81	C	Зараховано	Здобувач володіє основним матеріалом щодо видів, методів та інформаційного забезпечення моніторингу земель. Правильно розв’язує типові практичні кейси, проте недостатньо повно обґрунтовує вибір показників, методів дослідження або заходів з охорони земель. Допускає окремі помилки в інтерпретації даних чи оцінюванні наслідків запропонованих рішень, які виправляє після зауваження. У дискусіях аргументує основні положення; в аналітичних оглядах переважає узагальнення джерел, а критичне порівняння підходів є недостатньо розвиненим.
67–74	D	Зараховано	Здобувач відтворює базові поняття моніторингу й охорони земель, розрізняє основні види деградації та напрями її попередження. Виконує практичні завдання за зразком, але потребує допомоги у виборі методів оцінювання стану земель та обґрунтуванні землеохоронних заходів. Допускає помилки в аналізі даних і поясненні причинно-наслідкових зв’язків. У дискусіях надає загалом правильні, але неповні відповіді. Аналітичний огляд має переважно описовий характер, висновки недостатньо аргументовані.

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
60–66	E	Зараховано	Здобувач володіє мінімально необхідними знаннями про завдання моніторингу, показники стану земель і основні заходи їх охорони. За допомогою викладача виконує основні етапи типового практичного завдання, визначає очевидні ознаки деградації та називає відповідні заходи захисту. Водночас допускає суттєві помилки, неповно пояснює отримані результати й запропоновані рішення. У дискусіях відтворює окремі правильні положення. Аналітичний огляд частково розкриває тему, містить обмежене порівняння джерел і поверхові висновки.
35–59	FX	Не зараховано	Здобувач має фрагментарні знання, плутає види моніторингу, показники стану земель та заходи їх охорони. Не може належно проаналізувати надані дані, визначити характер деградації або обґрунтувати практичне рішення. Допускає помилки, які спотворюють результати виконання кейсів. Відповіді в дискусіях та зміст аналітичних оглядів не підтверджують досягнення мінімально необхідних результатів навчання.
0–34	F	Не зараховано	Здобувач не демонструє базового розуміння засад моніторингу та охорони земель, не розрізняє основні деградаційні процеси й відповідні заходи захисту. Практичні завдання та аналітичні огляди відсутні або не відповідають поставленим завданням. Не може пояснити послідовність оцінювання стану земель чи запропонувати змістовне рішення щодо їх охорони та відновлення.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. *Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог* У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. *Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин* У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється *«Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».* Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Моніторинг земель та ґрунтів Тернопільської області, покращення їх родючості, екологічної безпеки та енергоефективності : монографія / В. В. Градовий, А. О. Вітровий, С. В. Пида, І. С. Брощак, М. Д. Гуйван, О. З. Бровко. Тернопіль : Астон, 2021. 170 с.
2. Перович Л. М., Лудчак О. Й., Гулько О. Р. Аналіз світового досвіду використання методів космічного знімання для моніторингу земель сільськогосподарського призначення. Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. 2018. Вип. 1 (35). С. 64–70.
3. Моніторинг та охорона земель: конспект лекцій /В.О. Романко, В.Ю. Пересоляк, І.В. Калинич, Т.Б. Марухнич. Ужгород : УжНУ «Говерла», 2021. 85 с.
4. Шарапова С. В., Кашкіна В. А. Сучасний стан та напрями розвитку системи моніторингу земель і ґрунтів в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 3. Ч. 2. С. 39–43. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.5.
5. Шарий Г.І., Тимошевський В.В., Міщенко Р.А., Юрко І.А. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.
6. Коваленко Т. О. Правові аспекти державного земельного моніторингу у контексті здійснення кадастрової діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 78. Ч. 1. С. 351–358. DOI: https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.1.57.
7. Perovich L., Hulko O. Monitoring the actual ecological end economic situation of agricultural land use in Ukraine. Geodesy and Cartography. 2019. Vol. 68, No. 2. P. 349–359. DOI: https://doi.org/10.24425/gac.2019.128464.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Офіційний вебсайт. URL: https://land.gov.ua/.
2. Державна установа «Інститут охорони ґрунтів України». Офіційний вебсайт. URL: https://iogu.gov.ua/.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text.
4. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text.
5. Про державний контроль за використанням та охороною земель : Закон України від 19.06.2003 № 963-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text.
6. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text.
7. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text.
8. Про національну інфраструктуру геопросторових даних : Закон України від 13.04.2020 № 554-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/554-20#Text.
9. Про затвердження Положення про моніторинг земель : постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-93-%D0%BF#Text.
10. Про затвердження Порядку проведення моніторингу земель і ґрунтів : постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 848 (із відкладеним набранням чинності). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-2024-%D0%BF#Text.